

გამოხმაურება:

დიდი წიგნი დიდ მოღვაწეთა შესახებ

(სერგო ვარდოსანიძე, საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის ასწლოვანი მატთანე (1917-2017 წ.წ.), თბილისი, 2017 წელი)

“მიიღე წიგნი... წიგნი მწუხარე, წიგნი სპეტაკი ოცნების ჩემის, მიიღე ნიშნად სიყვარულისა და უდიდესი პატივისცემის“.

პროფ. სერგო ვარდოსანიძის წიგნი: “საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის ასწლოვანი მატთანე (1917-2017 წ.წ.)“ მნიშვნელოვანი გამოცემაა; ვფიქრობთ, მის შესახებ, როგორც საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებამ, ასევე, მთელმა საქართველომ უნდა გაიგოს, რამდენადაც, დღეს, მოგეხსენებათ, მომგებიანი გახდა საერთაშორისო ტერმინებით თავმომწონეობა, მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხისა და ხალხის უფლებათა დაცვისთვის თავგამოდება და საკუთარის დამცრობით უცხოური ფასეულობების დაჩემება; ამ ფონზე, წარმოდგენილ კველვაში მრავალი ისეთი ფაქტია მოხმობილი, რომელიც თვალნათლივ წარმოაჩენს ქართველი ერის ღირსებას.

არასდროს ჰქონია ჩვენს ქვეყანას ამდენი უმაღლესი სასწავლებელი, მაგრამ არასდროს ჰკლებია ისე საქვეყნო საქმეების კეთების მოწადინე ხალხი, როგორც ახლა. თუმცა, ღმერთმა ნუ ქნას, რომ კარგი არაფერი ხდებოდეს... და ხდება კიდევ:

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის ჯერ სრულიად ხანმოკლე ცხოვრებაში უკვე რამდენიმე ისეთი დიდი მნიშვნელობის ღონისძიება განხორციელდა, რომელიც ასწლოვანი ისტორიის უნივერსიტეტებსაც მოენატრებათ. ასეთია: სამეცნიერო და სასწავლო სფეროში ტრადიციული მაგისტრალური ხაზის შენარჩუნება-გაგრძელება, ძლიერი ეროვნული სულისკვეთებით აღსასვსე ჰუმანიტარული სკოლის გადარჩენა-გაძლიერება, საქართველოსთვის საჭირობოროტო საკითხების კვლევა გლობალიზაციურ ზღვაში ჩაძირვისა-

გან ქვეყნის გადასარჩენად და საქართველოს ისტორიის, ენისა და კულტურისადმი მიძღვნილი ფუნდამენტური ნაშრომების მომზადება-გამოცემა. ჩვენს უნივერსიტეტში, რომელთანაც თანამედროვე მსოფლიოს მრავალი მოწინავე ქვეყნიდან თანამშრომლობენ მეცნიერები და სტუდენტები, მუდამ საქართველოა, მუდამ მამულისათვის უძველესი გული.

ამ ატმოსფეროს შექმნა საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ჩანაფიქრია, ამ ჩანაფიქრის ხორცშესხმაში კი მთელი კოლექტივი მონაწილეობს - პატრიარქის რწმუნებული, უნივერსიტეტის რექტორი, სტუდენტები, პროფესორ-მასწავლებლები, მმართველობითი და ტექნიკური სექტორი.

და რა საკითხიც არ უნდა მოვიხსენიოთ საუნივერსიტეტო ცხოვრებიდან, ყველგან განსაკუთრებული პატივისცემით უნდა დავასახელოთ პროფესორი სერგო ვარდოსანიძე, როგორც უნივერსიტეტის თავკაცი და ამასთან, სამეცნიერო და სასწავლო სფეროს დაუღალავი მუშაკი, თუმცა, ამჯერად პროფესორ ვარდოსანიძის შესანიშნავი წიგნის გამო ვსაუბრებთ. მისი ხანგრძლივი და ნაყოფიერი შრომა საქართველოს ეკლესიის ყველაზე კრიტიკული ხანის მესვეურთა ვინაობის, ღვაწლის, ფართო სახელმწიფოებრივ კონტექსტში შესრულებული ისტორიული როლის შეფასების მიმართულებით, შეჯამდა არაჩვეულებრივი წიგნით, რომლის სათაურია საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის ას-წლოვანი მატიანე (1917-2017 წ.წ.);

წიგნში გამოწვლილვითაა შესწავლილი წმიდა კირიონის, ლეონიდეს, წმიდა ამბროსის, ქრისტეფორეს, წმიდა კალისტრატეს, მელქისედეკის, ეფრემის, დავითის, ილია II-ის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის უმნიშვნელოვანეს მოვლენები.

ერთი შეხედვით, ბიოგრაფია ვისიმე კონკრეტული ცხოვრებაა მხოლოდ, თუმცა, ცხადია, ეს ასე არ არის, რადგან არ არსებობს მხოლოდ ერთი ადამიანის ცხოვრება, ის უეჭველადაა გადაბმული მრავალთა ბედზე და განიცდის ისეთი პოლიტიკური და სოციალურ-კულტურული ფაქტორების ზეგავლენას, რომელთა გარეშეც სულ სხვაგვარად წარიმართებოდა მოვლენები. რჩეულთა ცხოვრება კი თავადაა ისტორია.

უპირველეს ყოვლისა, უნდა ითქვას, რომ ეს წიგნი დიდი ხანია დასაწერია. რამდენი თაობა გაიზარდა ათეისტურ საბჭოთა კავშირში, რომელმაც თითქმის არაფერი იცოდა იმ ბრძოლაზე,

რომელსაც საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია აწარმოებდა ურწმუნოების, ქართული კულტურის მიმტაცებლებისა და საქართველოს გადაშენების მოწადინეთა წინააღმდეგ. რა ხერხებით უტევდა იმპერია და ხარბი მეზობელი ყოველივეს ქართულსა და წმინდას, რაოდენ გააზრებული, ღრმად გაცნობიერებული ჰქონდათ ქართველ ღვთისმსახურებს (და მით უფრო ეკლესიის მეთაურთ) საკუთარი მოვალეობები და პასუხისმგებლობა ღვთისა და ერის წინაშე. პროფ. ს. ვარდოსანიძის წიგნმა ცხადყო, როგორ ხდებოდა ეს ყოველივე, მივიწყებიდან გამოიხმო ისტორია და თანამედროვეობას დამხმარედ და გამამხნეველად წამოაშველა.

როცა შევყოყმანდებით, ღირს კი რამედ ჩვენი ფაციფუცი ქვეყნის სვე-ბელზე, ან ვის ესმის ჩვენი ხმა ამ უკიდევანო და აფორიაქებულ მსოფლიოშიო, უნდა გადავფურცლოთ ეს დიდტანიანი წიგნი და მის ნებისმიერ გვერდზე ამოვიკითხოთ პასუხი; ამგვარ პასუხთაგან ერთს დავიმოწმებ; მაგალითად, კათალიკოს ამბროსი ხელაიასადმი მიძღვნილ ნაწილს:

“მე შევასრულე ჩემი მოვალეობა და როგორის თვალთ შეხედავს უზენაესი სასამართლო ჩემგან ეროვნული ინტერესების დაცვის საქმეს, ამას დაგვანახებს ის განაჩენი, რომელიც გამოტანილ იქნება... ყოველ შემთხვევაში, როგორც ჩვენს წინაპრებს ტკბილად მიაჩნდათ სამშობლოსა და სარწმუნოებისათვის ტანჯვის მიღება, აგრეთვე ჩემთვის ტკბილი იქნება ის სასჯელი, რომელსაც მომისჯის უზენაესი სასამართლო მშობლიური ეკლესიისა და ერის თავისუფლების დაცვის მიზნით ხმის ამოღებისათვის. ეს იქნება დაგვირგვინება იმ ჯვრისა, რომელიც ჩემგან ნატვირთია და ვატარებ ჩემი ცხოვრების თითქმის 37 წლის განმავლობაში ჩემგან ეროვნული ინტერესების დასაცავად ამალღებული ხმა და მსჯავრი, რომელსაც მომისჯის უზენაესი სამსჯავრო, მონახავენ თავის ადგილს ყოველის ქართველის გულში, იმ ქართველისა, რომელსაც ჯერ კიდევ არ დაუკარგავს სარწმუნოება და სამშობლოს სიყვარული. ამითაც ბედნიერად ჩავთვლი ჩემ თავს, როგორც მორწმუნე ვიტყვი, იყოს ნება ღვთისა და მოგმართავთ ქრისტეს სიტყვებით: „ასულნო იერუსალიმისანო, ნუ სტირით ჩემზედა, არამედ თავთა თქვენთა სტიროდეთ და შვილთა თქუნთა (19, 162)“.

უწმიდესი ამბროსი გრძნობდა, რომ მისი ეს სიტყვები ურწმუნო სასამართლოს წევრებისათვის არაფერს არ ნიშნავდა, მაგრამ

იგი იყო გამხნევება ათასობით პატრიოტი ქართველისა, რომელთა ეროვნული სულის ჩაკვლას ცდილობდნენ ბოლშევიკები.

აღსანიშნავია ამ დიდტანიანი მონოგრაფიის ტექსტობრივი მხარე. ავტორის თხრობის მანერა აკადემიურია, ანალიზი ღრმა და საიმედო, ფაქტობრივი მასალისადმი დამოკიდებულება - კეთილსინდისიერი და ზუსტი, მსჯელობა დინჯი და თანამიმდევრული, დასკვნები დამაჯერებელი, ხოლო ყოველი ისტორიული ფაქტი და ეპიზოდი დანახულია ფართო დისკურში, პოლიტიკური და სოციალურ-კულტურული ფონის გათვალისწინებით. საუბარი ნათელია, ექსპრესია ზომიერი და ქართველი მეისტორიებისათვის დამახასიათებელი სადა მხატვრულობით გამორჩეული.

ჩვენს ქვეყანასა და მის ეკლესიას განსახილველი ასწლეულის მანძილზე მრავალ უდიდეს განსაცდელთან მოუხდა შეხვედრა. განსაცდელი არც ახლა გვაკლია... გულის სიღრმეში ყველამ ვიცით, რისა და რატომ გვეშინია... მაგრამ უფლის იმედით შეგვყურებთ მომავალს. წინამდებარე წიგნი ამ იმედის ერთ-ერთი მასაზრდოებელია, რადგან მისი ფურცლებიდან უახლოესი ისტორია შემოგვყურებს და სხვადასხვა განსაცდელის დაძლევის გასაოცარ მაგალითებს გვთავაზობს.

მშობლები გვასწავლიდნენ - როდესაც ჩვენში რაიმე მნიშვნელოვანი ხდება, ამ მოვლენას ორი გადასახედიდან გახედე - ახლოდან (შინიდან) და შორიდანო (გარედან);

წინამდებარე მონოგრაფია შინაურებს საგულისხმო გაკვეთილად მოევლინა - როგორ უნდა გაუძლო ჭირს, როგორ უნდა გიყვარდეს და ემსახურო ღმერთსა და ქვეყანას, როგორ უნდა გამოიმუშავო განსაცდელთან სიმტკიცით დგომა, როგორ უნდა იცნო მტერი, როგორ არ უნდა მოგატყუოს გაიძვერა მოყვარემ, როგორ უნდა ისწავლო, იშრომო და ილოცო...

გარეშეთა წინაშე კი ამ წიგნმა არდავიწყების ძეგლი აუგო მეოცე საუკუნისა და ოცდამეერთის დასაწყისის ქართულ ეკლესიას და ყველას გასაგონად განაცხადა: მაშინ, როდესაც ყველას უჭირდა დედამიწაზე, ხოლო ქართველებს ასგზის უფრო ცდიდა ბედი, ჩვენს ეკლესიას სათავეში წმინდანები და თავდადებული მოღვაწენი ედგნენ და ურწმუნოების გრძელი ტალანიდან სინათლისაკენ მიჰყავდათ ერი. ის სინათლე ახლაც გვიხმობს.

მანანა ტაბიძე
ტარიელ ფუტყარაძე